

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین

معاونت پژوهشی

کمیته تحقیقات دانشجویی

پرسشنامه طرح تحقیقاتی دانشجویی

نام و نام خانوادگی مجری/مجریان: سحر نمازی اوجور

استاد راهنما: سرکار خانم فاطمه حسن دوست

دانشکده: پرستاری و مامایی

عنوان طرح (فارسی):

بررسی میزان سواد سلامت مادران کودکان بستری در بیمارستان آموزشی درمانی قدس، شهر قزوین، سال ۱۳۹۵

عنوان طرح (انگلیسی):

Investigating health literacy of mothers of children hospitalized in Qods hospital, Qazvin, 2016.

مقدمه و معرفی طرح:

سازمان بهداشت جهانی (WHO)^۱ بر اساس گزارشی در سال ۲۰۰۸، سواد سلامت را به عنوان یکی از بزرگترین تعیین کننده های امر سلامت معرفی نموده است (۱). تعریف (WHO) از سواد سلامت شامل مهارت های شناختی، اجتماعی و همچنین توانایی افراد برای دست یابی به درک و

¹ World Health Organization

استفاده از اطلاعات موجود در راه ترویج و حفظ سلامتی می‌باشد (۲). به عبارت دیگر، از اصطلاح سواد سلامت برای توصیف توانایی تعامل با اطلاعات و خدمات سلامت استفاده می‌شود و نشان دهنده ظرفیت افراد جامعه برای اخذ، تفسیر و فهم اطلاعات و خدمات بهداشتی جهت تصمیم‌گیری‌های مناسب بهداشتی است (۳،۴). بنابراین سواد سلامت با توانایی افراد در درک دستورالعمل‌های داروهای تجویز شده، بروشورهای آموزشی، فرم‌های رضایت نامه و همچنین توانایی بکارگیری این مهارت‌ها در موقعیت‌های سلامتی همراه است که لزوماً به سال‌های تحصیل افراد یا توانایی خواندن عمومی آنها باز نمی‌گردد (۵،۶).

پاسچ ارلو و همکاران^۲ در یک مطالعه مروری از سال ۱۹۶۳ تا ۲۰۰۴ در آمریکا، شیوع سواد سلامت پایین و مرزی را به ترتیب ۲۵ و ۲۰ درصد گزارش کرده‌اند (۷). در بررسی سواد سلامت جمعیت ۱۸ تا ۶۵ سال بزرگسالان ایران در سال ۱۳۹۳ که در ۳۱ استان کشور انجام شد، ۶۸/۳۲ از ۱۰۰ بوده است (۸). مطالعه سال قبل از آن (۱۳۹۲) نیز نشان داده بود که ۳۶/۳ درصد از این افراد در سطح استان قزوین، از سواد سلامت کافی، ۴۲/۳ درصد دارای سواد سلامت مرزی و ۲۱/۴ درصد دارای سواد سلامت ناکافی بودند که این ارقام در سطح کشور به ترتیب ۲۶، ۴۶ و ۲۸ درصد بود (۹). مطالعات مختلف نشان دادند که سواد سلامت ضعیف منجر به پیامدهای نامطلوب اقتصادی، اجتماعی و بهداشتی (۲)، از قبیل تأخیر در تشخیص به موقع بیماری (۱۰)، ناتوانی در مراقبت از خود (۱۱)، افزایش هزینه‌های درمانی، افزایش میزان بستری شدن در بیمارستان، افزایش استفاده از خدمات اورژانس و نهایتاً باعث افزایش میزان مرگ و میر در افراد می‌گردد. از این رو، برخورداری همه افراد جامعه از سطح سواد سلامت مطلوب حائز اهمیت می‌باشد (۱۲).

کودکان به عنوان قشر آسیب‌پذیر در هر جامعه، در معرض بیماری‌ها و صدمات مختلفی قرار دارند (۱۳). در نتیجه، این والدین هستند که به عنوان خط مقدم و تأثیرگذارترین عامل در حفظ و ارتقاء سلامت کودکان مطرح می‌شوند. بدین معنی که اطلاعات و آگاهی آنها در مراقبت از کودکان، پیشگیری از بیماری‌ها و درمان و پیگیری درست در رابطه با سلامتی آنها بسیار ضروری و با اهمیت است (۱۴). نتایج مطالعه دارن و همکاران^۳ نشان می‌دهد والدینی که از سطح دانش و سواد سلامت مطلوبی برخوردار هستند، پیامدهای سلامت در کودکانشان افزایش می‌یابد (۱۵).

^۲ Paasche-Orlow et al

^۳ Darren et al

در این میان، میزان دانش و سواد سلامت مادران به دلیل نقش پر رنگی که در امر مراقبت از کودکان دارند مورد توجه قرار می گیرد (۱۴). در این راستا عوامل متعددی از جمله سن، سطح تحصیلات، شاغل بودن، دسترسی به منابع اطلاعاتی می تواند پیش بینی کننده میزان سواد سلامت مادران باشد (۱۴، ۱۶).

در مطالعات انجام شده در ایران، وضعیت سواد سلامت مادران باردار مناسب ارزیابی نشده به طوری که نیمی از زنان باردار سواد سلامت ضعیف تا متوسط داشته اند (۱۶، ۱۷) و در مطالعه دیگری در شهر تهران، سواد سلامت مادران کودکان سن پیش دبستان با میانگین نمره $13/2 \pm$ ۶۷/۶ در حد مرزی گزارش شده است (۱۴). سواد سلامت مادران بویژه در سال های بدو تولد نوزاد بسیار حایز اهمیت است به طوری که سواد سلامت پایین مادران با پیامدهای بهداشتی و خطر بیشتر مرگ و میر کودکان همراه است (۵). همچنین وضعیت واکسیناسیون (۱۸)، شیردهی و وزن گیری کودکان، اطلاعات مرتبط با پیشگیری و مراقبت بیماری ها ارتباط مستقیمی با سطح سواد سلامت مادران دارد (۱۹).

بنابراین با شناسایی میزان سواد سلامت مادران و عوامل مرتبط با آن می توان گام موثری در تعیین نیازهای آموزشی مادران و همچنین بهبود کیفیت مراقبت و پیشگیری از بیماری در کودکان برداشت. با توجه به محدود بودن مطالعات انجام شده در این زمینه در شهر قزوین و مشخص نبودن میزان سواد سلامت مادرانی که کودکانشان به علل مختلف در بیمارستان تحت درمان هستند، این مطالعه به بررسی میزان سواد سلامت مادران دارای کودک بستری در بیمارستان آموزشی درمانی قدس قزوین در سال ۹۵ خواهد پرداخت.